# ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 3ης Δεκεμβρίου 1992 *

Στην υπόθεση C-97/91,

**Oleificio Borelli SpA,** εταιρία ιταλικού δικαίου, με έδρα το Pontedassio της Imperia, εκπροσωπούμενη από τη Maria Luisa Sarni Florino, δικηγόρο Γένουας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Ernst Arendt, 8-10, rue Mathias Hardt,

προσφεύγουσα-ενάγουσα,

κατά

**Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων,** εκπροσωπουμένης από τον Eugenio De March, νομικό σύμβουλο, επικουρούμενο από τον Giuseppe Marchesini, δικηγόρο στο Corte di Cassazione της Ιταλίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Roberto Hayde, εκπρόσωπο της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής-εναγομένης,

με την οποία ζητείται κυρίως η ακύρωση της κοινοποιηθείσας, με το έγγραφο αριθ. 69915 της 21ης Δεκεμβρίου 1990, αποφάσεως της Επιτροπής, με την οποία γνωστοποιήθηκε στην Oleificio Borelli SpA ότι δεν μπορούσε να γίνει δεκτή η αίτησή της για τη χορήγηση συνδρομής εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων, τμήμα «Προσανατολισμός», για το οικονομικό έτος 1990, δυνάμει του κανονισμού (ΕΟΚ) 355/77 του Συμβουλίου, της 15ης Φεβρουαρίου 1977, περί κοινής δράσεως για τη βελτίωση των συνθηκών μεταποιήσεως και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/017, σ. 149), καθώς και η ακύρωση όλων των διαδικαστικών πράξεων που κατέληξαν στην έκδοση της εν λόγω αποφάσεως και, επικουρικώς, να υποχρεωθεί η Επιτροπή και/ή η περιφέρεια της Λιγυρίας να αποκαταστήσουν τις ζημίες που υπέστη η προσφεύγουσα-ενάγουσα,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους G. C. Rodríguez Iglesias, πρόεδρο τμήματος, M. Zuleeg, R. Joliet, J. C. Moitinho de Almeida και D. A. O. Edward, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Darmon
γραμματέας: Δ. Τριανταφύλλου, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε του εκπροσώπους των διαδίκων κατά τη συνεδρίαση της 14ης Μαΐου 1992,
αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 1992,

εκδίδει την ακόλουθη

## Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 18 Μαρτίου 1991, η εταιρία Oleificio Borelli (στο εξής: προσφεύγουσα) άσκησε, δυνάμει των άρθρων 173, δεύτερο εδάφιο, 178 και 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ, προσφυγή-αγωγή με την οποία ζητείται κυρίως η ακύρωση της κοινοποιηθείσας, με το έγγραφο αριθ. 69915 της 21ης Δεκεμβρίου 1990, αποφάσεως της Επιτροπής, με την οποία γνωστοποιήθηκε στην Oleificio Borelli SpA ότι δεν μπορούσε να γίνει δεκτή η αίτησή της για τη χορήγηση συνδρομής εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων, τμήμα «Προσανατολισμός» (στο εξής: ΕΓΤΠΕ), για το οικονομικό έτος 1990, δυνάμει του κανονισμού (ΕΟΚ) 355/77 του Συμβουλίου, της 15ης Φεβρουαρίου 1977, περί κοινής δράσεως για τη βελτίωση των συνθηκών μεταποιήσεως και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/017, σ. 149), καθώς και η ακύρωση όλων των διαδικαστικών πράξεων που κατέληξαν στην έκδοση της εν λόγω αποφάσεως και, επικουρικώς, να υποχρεωθεί η Επιτροπή και/ή η περιφέρεια της Λιγυρίας να αποκαταστήσουν τις ζημίες που υπέστη η προσφεύγουσα-ενάγουσα.

2 Όπως προκύπτει από τη δικογραφία, στις 16 Δεκεμβρίου 1988 η προσφεύγουσα-ενάγουσα υπέβαλε στην Επιτροπή μέσω της Ιταλικής Κυβερνήσεως αίτηση προκειμένου να λάβει, με βάση τον κανονισμό 355/77, τη συνδρομή του ΕΓΤΠΕ, τμήμα «Προσανατολισμός», για την κατασκευή ελαιουργείου στο Pontedassio της Imperia. Η αίτηση αυτή, υπέρ της οποίας είχε ταχθεί τότε η περιφέρεια της Λιγυρίας, δεν έτυχε της συνδρομής του ΕΓΤΠΕ για το 1989 με το αιτιολογικό ότι κατά τη διάρκεια του οικονομικού αυτού έτους ο αριθμός των αιτήσεων υπερέβαινε κατά πολύ τους διαθεσίμους οικονομικούς πόρους και, λαμβάνοντας υπόψη τα ισχύοντα κριτήρια επιλογής, δεν μπορούσε να κριθεί ως έχουσα προτεραιότητα. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 21 του κανονισμού 355/77, η αίτηση για τη χορήγηση συνδρομής που υπέβαλε η προσφεύγουσα μεταφέρθηκε με φροντίδα της ιταλικής διοικήσεως στο οικονομικό έτος 1990.

3 Με έγγραφο της 19ης Ιανουαρίου 1990, οι ιταλικές αρχές ενημέρωσαν την Επιτροπή για την αρνητική γνωμοδότηση αριθ. 109 που εξέδωσε το Περιφερειακό Συμβούλιο της Λιγυρίας στις 18 Ιανουαρίου 1990 σχετικά με την ίδια αίτηση συνδρομής που υπέβαλε η προσφεύγουσα.

4 Με το υπ' αριθ. 69915 έγγραφο της Γενικής Διευθύνσεως Γεωργίας, της 21ης Δεκεμβρίου 1990 (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση), η Επιτροπή πληροφόρησε την προσφεύγουσα ότι το σχέδιό της δεν μπορούσε να γίνει δεκτό στα πλαίσια της διαδικασίας χορηγήσεως ενισχύσεων, επειδή, ενόψει της προαναφερθείσας αρνητικής γνωμοδοτήσεως, δεν πληρούνταν συναφώς οι κατά το άρθρο 13, παράγραφος 3, του κανονισμού 355/77 προϋποθέσεις.

5 Με διάταξη της 25ης Φεβρουαρίου 1992, το Δικαστήριο έκρινε εαυτό αναρμόδιο να αποφανθεί επί της προσφυγής, καθόσον στρέφεται κατά της περιφερείας της Λιγυρίας και αφορά την ακύρωση των εθνικών διαδικαστικών πράξεων που κατέληξαν στην απόφαση της Επιτροπής.

6 Στην έκθεση ακροατηρίου αναπτύσσονται διεξοδικώς τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς, η εξέλιξη της διαδικασίας, καθώς και οι λόγοι και τα επιχειρήματα των διαδίκων. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται κατωτέρω παρά μόνον καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.

**Επί των αιτημάτων περί ακυρώσεως**

7 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είναι παράνομη λόγω του παράνομου χαρακτήρα της αρνητικής γνωμοδοτήσεως της περιφερείας της Λιγυρίας, η οποία αποτέλεσε τη βάση για την έκδοση της αποφάσεως αυτής. Η προσφεύγουσα φρονεί ότι η γνωμοδότηση εκδόθηκε κατά παράβαση του άρθρου 9 του κανονισμού 355/77 στο μέτρο που η περιφέρεια της Λιγυρίας προέβη σε εσφαλμένη εκτίμηση των συμβάσεων προμηθείας που συνήφθηκαν με τους παραγωγούς οι οποίοι είχαν προσυπογράψει την αίτηση χορηγήσεως συνδρομής. Επιπλέον, η ανωτέρω γνωμοδότηση εκδόθηκε κατά κατάχρηση εξουσίας, δεδομένου ότι η αιτιολόγησή της διαφέρει από τους λόγους που πρυτάνευσαν για την έκδοσή της.

8 Η προσφεύγουσα θεωρεί ότι, αν το μη νομότυπο της γνωμοδοτήσεως του Περιφερειακού Συμβουλίου της Λιγυρίας δεν είχε καμιά επίπτωση επί του κύρους της προσβαλλομένης αποφάσεως, τότε η ίδια θα στερούνταν παντελώς οποιασδήποτε δικαστικής προστασίας, δεδομένου ότι η γνωμοδότηση είναι προπαρασκευαστική πράξη, ανεπίδεκτη προσφυγής κατά το ιταλικό δίκαιο.

9 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, στο πλαίσιο της προσφυγής που ασκείται βάσει του άρθρου 173 της Συνθήκης, το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να αποφαίνεται ως προς τη νομιμότητα πράξεως εθνικής αρχής.

10 Η διαπίστωση αυτή δεν μπορεί να αναιρείται οσάκις η επίδικη πράξη εντάσσεται στο πλαίσιο διαδικασίας λήψεως κοινοτικής αποφάσεως, δεδομένου ότι, όπως προκύπτει σαφώς από την κατανομή των αρμοδιοτήτων στον συγκεκριμένο τομέα μεταξύ των εθνικών αρχών και των κοινοτικών οργάνων, η εκδιδόμενη από τις εθνικές αρχές πράξη δεσμεύει τη λαμβάνουσα την απόφαση κοινοτική αρχή και, συνακόλουθα, καθορίζει τους όρους της εκδοθησομένης κοινοτικής αποφάσεως.

11 Αυτό συμβαίνει όταν η αρμόδια εθνική αρχή εκδίδει αρνητική γνωμοδότηση επί αιτήσεως παροχής συνδρομής εκ μέρους του ΕΓΤΠΕ. Πράγματι, όπως προκύπτει από το άρθρο 13, παράγραφος 3, του κανονισμού 355/77, ένα σχέδιο τυγχάνει της συνδρομής του ΕΓΤΠΕ μόνον εφόσον έχει εγκριθεί από το κράτος στο έδαφος του οποίου πρόκειται να εκτελεστεί και, συνακόλουθα, σε περίπτωση αρνητικής γνωμοδοτήσεως, η Επιτροπή δεν μπορεί ούτε να συνεχίσει τη διαδικασία εξετάσεως του σχεδίου, σύμφωνα με τους κανόνες που θέτει ο κανονισμός αυτός, ούτε κατά μείζονα λόγο να ελέγξει το νομότυπο της εκδοθείσας συναφώς γνωμοδοτήσεως.

12 Υπό τις περιστάσεις αυτές, οι πλημμέλειες που πάσχει ενδεχομένως η οικεία γνωμοδότηση δεν μπορούν σε καμιά περίπτωση να θίξουν το κύρος της αποφάσεως με την οποία η Επιτροπή αρνείται να χορηγήσει την αιτηθείσα συνδρομή.

13 Επομένως, εναπόκειται στα εθνικά δικαστήρια να αποφαίνονται, ενδεχομένως ύστερα από προδικαστική παραπομπή στο Δικαστήριο, επί της νομιμότητας της οικείας εθνικής πράξεως, υπό τις αυτές προϋποθέσεις ελέγχου που ισχύουν για κάθε οριστική πράξη, η οποία εκδιδόμενη από την ίδια εθνική αρχή μπορεί να είναι βλαπτική για τρίτους, και, επομένως, να κρίνουν παραδεκτή μια προσφυγή που ασκείται προς τούτο, έστω και αν οι εσωτερικοί δικονομικοί κανόνες δεν προβλέπουν παρόμοια περίπτωση.

14 Συγκεκριμένα, όπως το Δικαστήριο υπογράμμισε ιδίως με τις αποφάσεις της 15ης Μαΐου 1986 στην υπόθεση 222/84, Johnston (Συλλογή 1986, σ. 1651, σκέψη 18), και της 15ης Οκτωβρίου 1987 στην υπόθεση 222/86, Heylens (Συλλογή 1987, σ. 4097, σκέψη 14), ο απαιτούμενος δικαστικός έλεγχος κάθε αποφάσεως των εθνικών αρχών αποτελεί γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου απορρέουσα από τις κοινές στα κράτη μέλη συνταγματικές παραδόσεις και έχει παγιωθεί με τα άρθρα 6 και 13 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως περί Προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

15 Δεδομένου ότι η γνωμοδότηση του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου πρόκειται να εκτελεστεί το σχέδιο εντάσσεται σε διαδικασία, στα πλαίσια της οποίας εκδίδεται κοινοτική απόφαση, το εν λόγω κράτος μέλος οφείλει να τηρεί την προαναφερθείσα επιταγή περί δικαστικού ελέγχου.

16 Τέλος, με το υπόμνημα απαντήσεως, η προσφεύγουσα επικαλείται ως νέο λόγο την παράβαση και κακή εφαρμογή των συνδυασμένων διατάξεων των άρθρων 13 και 21 του κανονισμού 355/77, λόγο στηριζόμενο σε πραγματικά περιστατικά των οποίων διατείνεται ότι έλαβε γνώση μόλις κατά τη διάρκεια της παρούσας δίκης.

17 Συναφώς, ισχυρίζεται ότι, κατά την άσκηση της προσφυγής, αγνοούσε το γεγονός ότι η αρνητική γνωμοδότηση της 18ης Ιανουαρίου 1990 εκδόθηκε όχι μετά

τη λήξη της εξετάσεως της αιτήσεως περί συνδρομής, αλλά επ' ευκαιρία της μεταφοράς του σχεδίου στο οικονομικό έτος 1990. Σύμφωνα με την προσφεύγουσα, καμία διάταξη του κανονισμού 355/77 δεν προβλέπει σ' αυτή τη φάση της διαδικασίας νέα γνωμοδότηση επί της αιτήσεως συνδρομής. Επομένως, η Επιτροπή δεν όφειλε να λάβει υπόψη τη γνωμοδότηση του 1990 ως προϋπόθεση εφαρμογής της κατά το άρθρο 21 του ανωτέρω κανονισμού διαδικασίας.

18 Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει η προσφεύγουσα, η αρνητική γνωμοδότηση αφορούσε την αίτηση παροχής συνδρομής και όχι τη μεταφορά του σχεδίου στο οικονομικό έτος 1990. Υπό τις περιστάσεις αυτές, ο προβαλλόμενος από την προσφεύγουσα λόγος, ο οποίος στηρίζεται όχι στην επέλευση νέου πραγματικού γεγονότος κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, αλλά σε εσφαλμένη ερμηνεία της αρνητικής γνωμοδοτήσεως και των άρθρων 13 και 21 του κανονισμού 355/77, έπρεπε να είχε περιληφθεί στο εισαγωγικό της δίκης δικόγραφο, σύμφωνα προς το άρθρο 38, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας. Κατά συνέπεια, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως νέος λόγος κατά την έννοια του άρθρου 42, παράγραφος 2, του του Κανονισμού Διαδικασίας.

19 Επομένως, ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος και, συνακόλουθα, απορρίπτονται στο σύνολό τους και τα αιτήματα περί ακυρώσεως.

**Επί των αιτημάτων περί αναγνωρίσεως της εξωσυμβατικής ευθύνης**

20 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, από τις συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 178 και 215 της Συνθήκης, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο απλώς για την αποκατάσταση των ζημιών που προκαλούν τα κοινοτικά όργανα ή οι υπαλλήλοί τους ενεργούντες κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Δεν αμφισβητείται, όμως, εν προκειμένω ότι η προβαλλόμενη ζημία οφείλεται σε πράξη των εθνικών αρχών.

21 Επομένως, τα αιτήματα περί αναγνωρίσεως της ευθύνης της Κοινότητας είναι απορριπτέα όπως και η προσφυγή-αγωγή στο σύνολό της.

**Επί των δικαστικών εξόδων**

22 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα. Επειδή η προσφεύγουσα ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα)

αποφασίζει:

**1) Απορρίπτει την προσφυγή-αγωγή.**

**2) Καταδικάζει την προσφεύγουσα-ενάγουσα στα δικαστικά έξοδα.**

Rodríguez Iglesias Zuleeg

Joliet Moitinho de Almeida Edward

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 3 Δεκεμβρίου 1992.

Ο Γραμματέας
J.-G. Giraud

Ο Πρόεδρος του πέμπτου τμήματος
G. C. Rodríguez Iglesias